

● Clemens Saers-saken

- Min sak handler om læreres rett til et trygt arbeidsmiljø

Lærere som utsettes for vold i arbeidssituasjonen, mangler rettsvern, mener lærer Clemens Saers. Han tapte saken om oppreisning fra arbeidsgiver etter å ha blitt utsatt for vold fra en elev.

TEKST Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

- Da jeg fikk beskjed om at saken min ikke kommer opp i Høyesterett, tenkte jeg at dette er en trist dag, ikke bare for meg, men for hele den norske lærerstanden, sier den nå pensjonerte lektoren.

Selv om Høyesterett avviste saken hans, angrer han ikke på at han valgte å gå rettens vei. Han roser advokat Christel Søreide i advokatfirmaet Wiersholm for å ha bistått med anken. Hun påtok seg oppdraget «pro bono», det vil si uten å ta seg betalt.

- Jeg er svært takknemlig for alt mine skapodde jurister har gjort for meg. Uten dem ville saken aldri blitt belyst, sier Saers.

I et notat skrevet av advokat Søreide, står det at det kan ha hatt betydning for ankeutvalgets avgjørelse at saken i de andre domstolene er blitt reist som en sak etter skadeerstatningsloven.

Søreide mener Høyesterett kan ha ansett saken som mindre egnet til å avklare de prinsipielle spørsmålene om terskelen for brudd på forebyggings- og informasjonsplikten etter arbeidsmiljøloven, og i tillegg avveiningen mellom taushetsplikten etter opplærings- og forvaltningsloven og informasjonsplikten etter arbeidsmiljøloven.

Saers hadde håpet Høyesterett ville vurdere de prinsipielle sidene, som han mener handler om arbeidsgivers ansvar for at ansatte skal føle seg trygge på jobb.

Reddet av elev

Det som skjedde 15. mai 2014, er beskrevet i rettsdokumentene. Det starter med at det banket på klasseromsdøra til Saers på Oslo Handelsgymnasium. Idet han åpner, står han ansikt til ansikt med en truende elev som han ikke kjenner fra før. Eleven har med seg fire andre gutter. Under

påskudd av at en elev skylder dem penger, forsøker de å trenge seg inn.

I klasserommet befinner det seg tre kvinnelige elever. For å beskytte dem, legger Saers hånden på brystet til eleven og forsøker å lukke døren. Da kjenner han et smertefullt grep rundt halsen. Eleven tar strupetak, læreren gisper etter luft, og de tre elevene oppfatter situasjonen som dramatisk.

En av dem, Farhiya, skriker høyt og får tak i en feiekost. Hun kaster den mot gutten som holder rundt strupen på Saers. Da slipper han taket, og sammen greier jentene å få guttegjengingen ut av klasserommet før de låser døren. Bak dem hiver Saers etter pusten.

- Hun reddet livet mitt. Uten de jentene ville jeg neppe ha overlevd, sier Saers.

Skaden gjorde ham 25 prosent ufør. I tillegg fikk han påvist posttraumatisk stress-syndrom. I august 2015 ble eleven dømt til seks måneders fengsel for vold mot læreren, samt andre episoder med vold, trusler og ordensforstyrrelser. I dommen blir det slått fast at det er en sammenheng mellom elevens voldsutøvelse og skadene læreren er påført.

Ble ikke informert

I mars 2017 gikk Saers til sak mot Oslo kommune med krav om 250.000 kroner i oppreisning. Til Dagsavisen uttalte advokat Thorkil H. Aschehoug:

- I denne saken mener vi Oslo kommune og skoleledelsen grovt har forsømt sine plikter som arbeidsgiver, noe som har påført Clemens Saers alvorlig skade.

Advokaten mente at Saers, som underviste i klasserommet tvers over gangen, burde ha blitt informert.

Dom i Tingretten falt i april 2018. Der vant Oslo kommune fram. «Retten ser det slik at det ikke

● Bakgrunn

Lektor Clemens Saers (68) ble utsatt for vold fra en elev i mai 2014, mens han underviste en klasse på Oslo handelsgymnasium. I ettertid gikk han til sak mot Oslo kommune som arbeidsgiver. Etter å ha tapt både i tingretten og lagmannsretten anket han til Høyesterett. I mars 2020 avviste Høyesteretts ankeutvalg saken.

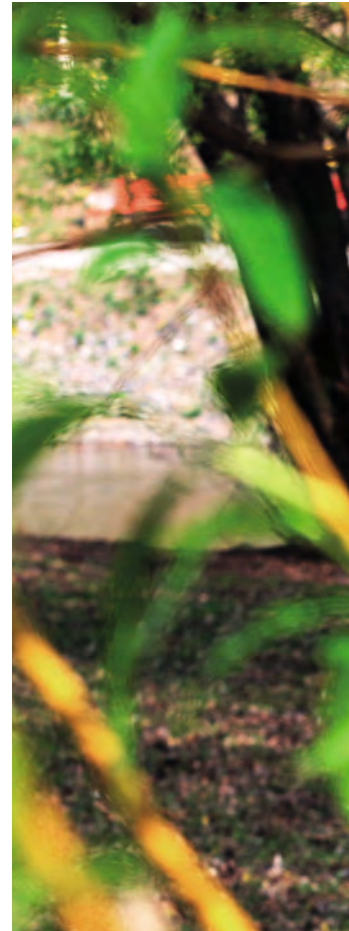
er tale om noen grov uaktsomhet i skadeserstatningslovens forstand.» står det i dommen.

- Det vanskeligste for meg å takle, er at skoleledelsen hele tiden visste at eleven representerte en sikkerhetsrisiko. For meg er det da uforståelig at vi som ansatte ikke ble informert. På det punktet har jeg også fått medhold i to rettsinstanser.

I dommen står det: «Lovpålagt taushetsplikt etter forvaltningsloven og opplæringsloven er ikke til hinder for å informere skolens personale om at en elev utgjør en alvorlig sikkerhetsrisiko.»

Setter punktum

- Når jeg ser tilbake på mine 48 år som lærer, velger jeg å tenke tilbake på tiden før 2014. Da opplevde jeg en ansvarlig og empatisk skoleledelse med respekt for lærerne og jobben vi gjør. Det regimet som fikk utvikle seg i Utdanningsetaten i

– Mange lærere opplever seg nå som rettsløse, sier Clemes Saers etter at Høyesterett ikke ville behandle søksmålet han reiste mot arbeidsgiver etter at han ble utsatt for vold på jobben.

ARKIVFOTO JØRGEN JELSTAD

Oslo, medførte at vi lærere ikke følte oss trygge, og vi var redde for å si fra. Vi har gått fra en skole der lærerne satte grenser til en skole der elevene har tatt fullstendig over, sier Saers.

– Mange lærere opplever seg nå som rettsløse, sier Saers.

Bakgrunnen for at han ikke har fått gratis hjelp fra lærerorganisasjonene, er at han på det tidspunkt voldshendelsen inntraff, hadde meldt seg ut av en lærerorganisasjon og var på vei over i en annen.

Men mange lokallag og enkeltmedlemmer har støttet ham økonomisk. Per 17. april er støtten kommet opp i 897.000 kroner. Over 3000 enkeltlærere og lokale foreninger har støttet. På sin hjemmeside skriver han at han har tapt 1.540.700 kroner.

– Jeg vil gjerne få takke alle som har gitt et øko-

nomisk bidrag, stort eller lite, sier han.

Støtte i form av personlige brev og innlegg i sosiale medier og andre medier har betydd mye. Helst skulle han tatt opp saken sin i Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg på vegne av alle landets lærere, men det forteller han at han verken har penger eller helse til.

– Det som har vært verst, er ikke selve voldshendelsen. Den varte bare i noen sekunder. Det verste er måten jeg er blitt behandlet på av arbeidsgiver, av skoleledelsen og noen tidligere kolleger. Etter voldsepisoden ble det en slags koronatid for meg. Jeg opplevde at noen kolleger ikke hilste, ikke snakket til meg og gikk i en bue rundt meg, sier Saers.

Det er fortsatt sider ved saken han mener ikke er kommet fram. Nå skriver han bok.

> [Les mer på Utdanningsnytt.no](#)

– Målet er at ingen lærere skal oppleve vold og trusler. Men en garanti kan vi ikke gi, sier Marte Gerhardsen, direktør for Utdanningsetaten i Oslo.

ARKIVFOTO JOAKIM S. ENGER

Tar grep for å trygge arbeidsmiljøet

– Forebygging av vold og trusler er noe av det jeg har jobbet mest med siden jeg begynte som direktør i Utdanningsetaten i Oslo. Jeg har brukt tid på å samle informasjon og snakke med ansatte, sier Marte Gerhardsen.

Hun forstår at mange lærere reagerer på at Saers ikke vant fram med krav om oppreisning.

– Siden jeg ikke var ansatt i Utdanningsetaten på det tidspunktet voldshendelsen fant sted, skal jeg ikke synse om hva som burde vært gjort, sier hun.

Men selv tar hun nå grep og sier ingen lærere skal bli stående alene.

– Skoleledelsen, kolleger og vi som skoleeier må stå sammen. Vi må jobbe forebyggende, med nedskalering av konflikter. Og arbeidstakere skal få oppfølging i etterkant. Samarbeidende etater skal også kobles inn. Målet er at ingen lærere skal oppleve vold og trusler. Men en garanti kan vi ikke gi.

Gerhardsen sier Utdanningsetaten ønsker å møte Saers når koronasituasjonen tillater det.